3. Nacionalna konferencija sa međunarodnim učešćem
Fakultet tehničkih nauka u Čačku, 25-27. Septembar 2015.

3rd National Conference With International Participation
Faculty of Technical Sciences in Čačak, 25-27. September 2015

UDK: 004.738.5.37 Stručni rad

DRUŠTVENE MREŽE U SLUŽBI FORMALNOG OBRAZOVANJA

SOCIAL NETWORKS IN THE SERVICE OF FORMAL EDUCATION

Mirjana Čutović[1], Sara Savčić[2]
[1]*Učiteljski fakultet, Univerzitet u Kragujevcu*
[2]*Filološki fakultet u Beogradu, Univerzitet u Beogradu*
[1]cutoiko@open.telekom.rs, [2]sarasan90@gmail.com

Apstrakt: *Kao relativno novo otkriće koje je izuzetno brzo uzelo maha u svetu jesu društvene mreže. Počev od Facebook-a, nastavile su da se nižu socijalne mreže poput Twitter-a, Instagrama, Linkedin-a, Tumblr-a, Pinteresta, Stumbleupon-a i još mnoge druge. Mada je stvarna korist i prava upotreba ovih mreža uvek diskutabilna, najviše zbog njihovog nekontrolisanog i u većini neadekvatnog načina korišćenja od strane mlađe populacije, ipak, one su umnogome pomogle ljudima da napreduju u poslu, ili čak osmisle sopstveni, lakše prate aktuelna dešavanja i gotovo uvek budu u toku sa svim onim što ih interesuje. Takođe, društvene mreže su se pokazale kao potencijalno vrlo korisne u okviru obrazovnog procesa, posebno kod starijih učenika i studenata. Ovaj rad će se baviti onim što autori smatraju pravilnim načinom korišćenja društvenih mreža i socijalnih medija u domenu formalnog obrazovanja sa ciljem njegovog kvalitetnijeg razvoja i daljih inovacija.*
Ključne reči: *društvene mreže, inovacija, kvalitetno obrazovanje.*

Abstract: *As a relatively new discovery which rapidly expanded in the world are social networks. Starting with Facebook, social networks such as Twitter, Instagram, LinkedIn, Tumblr, Pinterest, Stumbleupon and many more, continued to flare. Although the actual benefit and use of these networks are still controversial, mainly due to their uncontrolled and in most inadequate way of usage by the younger population, however, they have greatly helped people to progress in work, or even design their own, to easily monitor current events and almost always be updated regarding all that interests them. Also, social networks have proved to be potentially very useful in the education process, particularly among older students. This paper will deal with what the authors believe the proper way of using social networks and social media is, in the domain of formal education with a view to its better development and further innovation.*
Key words: *social networking, innovation, quality education.*

1. UVOD – SOCIJALNO UMREŽAVANJE

U svetu vlada nepisano pravilo prema kojem deci mlađoj od trinaest godina ne bi trebalo da bude dozvoljeno korišćenje Interneta i društvenih mreža bez prisustva odrasle osobe. Međutim, statistike pokazuju da više od devedeset posto dece mlađeg školskog uzrasta gotovo svakodnevno i bez roditeljske kontrole koristi socijalne mreže, pritom ne vodeći računa o opasnostima koje ih tamo vrebaju (poput eksplicitnih sadržaja neprimerenih deci, pedofilije,vršnjačkog nasilja i tome sl.).

Pravo vreme za Internet i društvene mreže treba da odrede roditelji i ta odluka zavisi isključivo od njih. Oni moraju biti dovoljno informisani i upućeni u ovaj segment života svog deteta, kao u bilo koji drugi. To konkretno znači da ne bi trebali da dopuste detetu da samo ulazi u svet društvenih mreža, bez prethodnog adekvatnog objašnjenja.

Svaki odgovoran roditelj dužan je da detetu pojasni koje su dobre i loše strane umrežavanja, odnosno kako i zašto koristimo društvene mreže. Takođe je dužan da zajedno sa detetom osmisli profil, poštujući prihvatljive želje deteta i objasni pravila privatnosti prilikom korištenja društvene mreže.

Sve navedeno je neophodno kako bi se sprečile potencijalne opasnosti koje vrebaju na Internetu i društvenim mrežama. Poželjno je i postaviti računar na vidljivo i svima dostupno mesto u kući kako bi ukućani spontano i nenametljivo imali određenu kontrolu nad aktivnostima dece na internetu.

2. PREDNOSTI I MENE KORIŠĆENJA INTERNETA I DRUŠTVENIH MREŽA OD STRANE DECE

Osim opasnosti koje vrebaju na Internetu i društvenim mrežama, kao i štetnosti zbog preteranog sedenja za računarom, detetu društvena mreža ne može i ne sme biti zamena za druženje sa vršnjacima ili igru na svežem vazduhu, jer su to prioritetne aktivnosti od kojih dete ima najviše koristi.

Dete vrlo često zapostavlja svoje obaveze u školi igrajući igrice, surfajući Facebook-om ili drugim oblikom zabave na internetskim mrežama. Takođe, dete tada izgubi pojam o vremenu, povlači se u sebe, menja ponašanje, nije ni gladno ni žedno i satima gubi vreme pred računarom, ukoliko roditelji to dozvole ili ako nisu adekvatno reagovali kad je to bilo neophodno. Reklo bi se da dete gubi vezu sa stvarnim životom što nikako nije dobro. Roditeljski uticaj opet mora biti prisutan, ako se žele izbeći navedene loše strane korištenja Interneta.

Roditelji mogu da razmotre mogućnost otvaranja profila porodice i na taj način omoguće da do nekih informacija deca dođu zajedno sa njima, a da usput imaju kontrolu informacija kojima su deca izložena. Opet, odobravanje vremena na Internetu ili igranje igrica u cilju nagrade nije najbolji način za nagrađivanje.

Ako roditelji žele da dete provodi manje vremena za kompjuterom, onda postavljanje korištenja kompjutera kao nagrade stvara osećaj da je vreme provođenja za kompjuterom značajno i time i biva potencijalno privlačnije. Roditelji se zajedno mogu dogovoriti koliko misle da je optimalno vreme koje dete može da provede ispred kompjutera u toku nedelje i da postave pravilo kojeg će se pridržavati. Važno je i da sami roditelji daju dobar primer, jer ako oni često provode vreme za kompjuterom, teže će biti da ga ograniče i svojoj deci.

Pred roditelje je svakako stavljen težak zadatak balansiranja između onoga šta je dobro za decu, koliko oni sami imaju vremena da ga provode sa njima i koje rizike nose Internet i korišćenje Facebook-a. Osim pozitivnih strana Interneta i društenih mreža, kao što je da se veoma brzo saznaju informacije o većini stvari u svetu za veoma kratak period, savladavanje latinice, engleskog jezika i brzo kucanje, često provođenje vremena na Facebook-u ima svoje nedostatke i nosi određene rizike.

Komunikacija koja se obavlja putem četovanja i komentara je veoma štura i često u cilju što brže komunikacije i gramatički nepravilna, te se potkrepljuje nepravilno i nepotpuno izražavanje misli i osećanja. Pored toga, izražen je samo verbalni deo komunikacije koji nije dovoljan da bismo dobili potpunu informaciju od sagovornika, kako je neverbalna ključna i za saosećanje i za potpuno razumevanje sagovornika.

Smanjenje neverbalne komunikacije, a naglašavanje isključivo verbalne, može dovesti do toga da mladi ne ovladaju dovoljno veštinama "čitanja" neverbalnih znakova komunikacije, što naposletku može dovesti do udaljavanja ljudi i dodatno smanjenog osećaja koji imaju jedni prema drugima.

3. GLORIFIKACIJA NA FACEBOOK-U I U VIRTUELNOM SVETU

Pored toga Facebook profili su često daleko od realnih prikaza života svojih korisnika. Mladi ljudi pogotovo imaju potrebu da budu prihvaćeni od strane svojih vršnjaka, te putem Facebook-a imaju priliku da sebe prikažu onakvim kakvim bi želeli da budu. Problem je što na taj način oni ne uče da prihvate sebe onakvim kakvi jesu, već se često konformišu vršnjačkom okruženju jer dobijaju potkrepljenja putem lajkova i komentara i na taj način se osnažuje socijalna maska, dok individualnost ostaje u pozadini. Neophodno je da deca budu u direktnoj komunikaciji i interakciji jedni sa drugima i da na taj način razvijaju i veštine komunikacije i da se suočavaju i rešavaju sve one situacije koje druženje jednih sa drugima nosi.

4. FACEBOOK U OBRAZOVANJU

Facebook ima izuzetno veliki kapacitet dnevnog protoka informacija i kao takva društvena mreža pozitivno može da koristi mladim ljudima u onom momentu kada traže brzu, sigurnu i aktuelnu informaciju.

Roditelji bi zajedno sa obrazovnim institucijama mogli da imaju veliku ulogu u razvijanju tehničkih kompetencija kod mladih kada je reč o upotrebi kompjutera i

informacionih tehnologija. Škole kod nas u ovom momentu još uvek imaju gotovo marginalnu ulogu kada je reč o obrazovanju za informacione tehnologije.

Trenutnu prisutnost dece u svetu na socijalnim mrežama [7] možda najbolje ilustruje sledeći grfikon, mada se broj njih koji nemaju svoj profil smanjuje iz dana u dan.

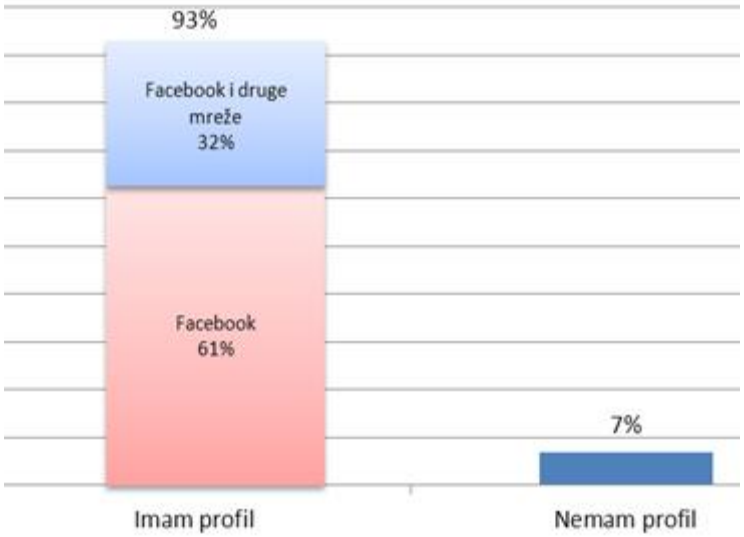

Grafikon 1. Prisutnost dece u svetu na socijalnim mrežama

Mnoga istraživanja [3] su potvrdila da deca i mladi kod nas kompjutersku pismenost stiču samostalno ili uz pomoć prijatelja, odnosno roditelja, ali ne u obrazovnim institucijama. To je dovelo do zaključka da su deca digitalna, a institucije analogne što je jedan paradoks koji će se u budućnosti verovatno morati da bude neutralisan određenim društvenim merama kako bi deca i mladi stekli sposobnost razumevanja značaja pravilne upotrebe informacionih tehnologija.

Opet, analiza Ombudsmana za decu Republike Srpske za 2013. godinu, pod nazivom "Eksploatacija dece na internetu" [6], pokazuje da učenici uzrasta od 10 do 13 godina najveći deo vremena provode na internetu koristeći ga u zabavne svrhe (igranje igrica, druženje preko društvene mreže *Facebook*, *Skypa*, slušanje muzike), dok nešto manji broj dece internet koristi za informacije vezane za školske aktivnosti.

Obzirom na to da predstavlja jednu od najpopularnijih socijalnih mreža na svetu, obrazovne institucije su počele da koriste *Facebook* u svrhe obrazovanja. Shvatajući da učenici većinu slobodnog vremena provode na internetu, rešili su da se modernizuju i približe gradivo na zanimljiv način. Stvorene su brojne aplikacije, profili, fan stranice, grupe preko kojih učenici međusobno ili sa svojim profesorima komuniciraju, razmenjuju ideje, stavove, iskustva, itd. Ovde ćemo istaći 5 najbolje ocenjenih aplikacijaprema blogu *Digital Inspiration*:

1. Books iRead: Podelite sa drugima knjigu koju čitate i vidite šta oni misle o njoj;
2. DoResearch4me: Ova aplikacija olakšava prikupljanje informacija pomoću teza, izjava, uputstava, i još mnogo toga;
3. Flashcards: Sa ovom aplikacijom možete da kreirate Flash Cards koje pomažu pri učenju; 4. Wikiseek Search: Koristite ovaj alat da biste pronašli istraživanja Wikipedijinih članaka i preko *Facebook*-a;
4. SkoolPool: Skupite informacije o školama putem *Facebook*-a.

5. ZAKLJUČAK

Danas je izuzetno teško napraviti valjani balans i biti u mogućnosti da se isprate sva dešavanja kod dece, mada se svi trudimo. Živi se brzim tempom, dostupnost je postala neprikosnovena, a privatnost misaona imenica. Virtuelni svet je uzeo maha i gotovo je postalo nemoguće živeti i funkcionisati van dometa tehnologije.

Vredelo bi pokušati i makar izvući ono dobro i korisno iz sveta Interneta i društvenih mreža koji su postali sastavni deo svakodnevnog života dece i odraslih, te nema bolje sfere od formalnog obrazovanja sa kojim bismo mogli početi.

LITERATURA

[1] Rheingold, H.(1994).The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier,London: Minerva.

[2] Selwyn, N. (2007). Web 2.0 applications as alternative environments for informal learning - a critical review in Background paper for the CERI-KERIS International Expert Meeting on ICT and Educational Performance, Cheju National University: South Korea.

[3] Lockyer, L. and S. Bennett, (2006). Understanding roles within technology supported teaching and learning: Implications for students, staff and institutions., in Technology Supported Learning and Teaching: A Staff Perspective,Information Science Publishing: Hershey, PA, J. O'Donoghue, ed.

[4] Bargh, John A., and McKenna, Katelyn. The Internet and Social Life. Psychology, Vol. 55, p.573-590

[5] Schaar, A. K., Valdez, A. C., & Ziefle, M. (2013). The Impact of User Diversity on the Willingness to Disclose Personal Information in Social Network Services. Computing and Informatics (pp. 174-193). Springer Berlin Heidelberg.

[6] https://nwb.savethechildren.net/sites/nwb.savethechildren.net/files/library/Eksploatacija-djece-na-internetu-april-2013.pdf

[7] Prema istraživanju časopisa GuideChild, 2014.